Nr 73.

Ankom till Riksdagens kansli den 13 maj 1912 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ordnande af den högre skogsundervisningen m. m. äfvensom åtskilliga i ämnet väckta motioner.

I en till Riksdagen den 15 mars 1912 aflåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 73, har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att, med godkännande af i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunder för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen,

ej mindre medgifva, att för uppförande af nya byggnader för en skogshögskola samt för statens skogsförsöksanstalt äfvensom anläggande af erforderlig undervisningspark samt försöksfält m. m., må under villkor, som Kungl. Maj:t närmare bestämmer, tagas i anspråk visst i samma protokoll angifvet område innehållande 53,356 kvadratmeter af södra delen utaf lägenheten Frescati å Norra Djurgården;

än äfven

såväl anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa:

dels 693,900 kronor för uppförande å berörda område af byggnader för skogshögskolan med därtill hörande yttre anläggningar, samt

dels 34,800 kronor för utförande af vissa byggnadsarbeten vid Malingsbo;

som ock föreskrifva, att ofvannämnda belopp tillhopa 728,700 kronor, må af Kungl. Maj:t i mån af behof af tillgängliga medel förskotteras

för att sedermera ersättas af de medel, som inflyta genom försäljning af de uti Riksdagens skrifvelse nr 159 år 1905 omförmälda områden, i den mån dessa medel icke skola enligt berörda skrifvelse för annat ändamål disponeras.

I afseende å utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Motioner. I anledning af ifrågavarande proposition har inom Riksdagen väckts sex särskilda motioner, hvari föreslagits,

i motionen nr 96 i Första kammaren af herr *Fahlén,* att Riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition behagade besluta sådan ändring i de föreslagna allmänna grunderna för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen, att i stället för den föreslagna särskilda förberedande kursen de nuvarande förberedande skogsskolorna vid Omberg och Kloten eller i hvarje fall den ena af dem må bibehållas, dock med de ändringar i organisation och arbetssätt, som för ett intimt samarbete med skogshögskolan och bästa utnyttjande af lärotiden kunna finnas erforderliga;

i motionen nr 97 i Första kammaren af herr *Barthelson* och nr 275 i Andra kammaren af herr *Ekerot*, sammanstämmande, att Riksdagen ville för sin del besluta den ändring i den kungl. propositionen angående ordnandet af den högre skogsundervisningen m. m., att en professur i ämnesområdet skogszoologi, särskildt skogsentomologi jämte läran om sötvattensfiskarne måtte inrättas vid den föreslagna skogshögskolan med enahanda aflöningsförmåner och villkor för dessas åtnjutande, som för skogshögskolans professorer i den kungl. propositionen föreslagits;

i motionerna nr 98 i Första kammaren af herr *Tamm* och nr 276 i Andra kammaren af herr *Ekerot*, sammanstämmande, att Riksdagen, i samband med besluts fattande rörande Kungl. Maj:ts proposition nr 73, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t efter verkställd utredning till Riksdagen inkomma med förslag till en tillfredsställande undervisning i nationalekonomi för eleverna vid skogshögskolan; samt

i motionen nr 277 i Andra kammaren af herr *Lindhagen*, att Riksdagen, i sammanhang med afgörandet af propositionen angående ordnande af den högre skogsundervisningen m. m., måtte besluta hos Kungl. Maj:t begära ett öfvervägande, huruvida ej undervisning äfven bör och kan meddelas rörande skogens och markernas sociala betydelse i olika afseenden för den fattigare ortsbefolkningen eller med andra ord

därom, att hänsynen till människorna ej får och ej heller behöfver undanskymmas af omtanken för skogsbestånden.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, tillåter sig utskottet att hänvisa till respektive motioner.

Såsom i det ifrågavarande proposition bilagda statsrådsprotokollet flerestädes framhålles, kan den nuvarande till skogsinstitutet förlagda högre skogsundervisningen icke betecknas såsom tillfredsställande, hvilket i väsentlig mån torde bero på den otrygga ställning, institutets nu på extra stat uppförda lärarpersonal innehar, och de däraf följande förhållandevis täta ombytena af lärarbefattningarnas innehafvare äfvensom de otillfredsställande lokaler, hvaröfver anstalten för närvarande förfogar. En reformering af den högre skogsundervisningen är således otvifvelaktigt af behofvet påkallad; och har det synts utskottet, som om därvid, med hänsyn till skogarnas stora betydelse för vårt land i ekonomiskt och andra afseenden och den däremot svarande vikten af, att den yppersta utbildning å ifrågavarande område, som kan åstadkommas, må stå de blifvande vårdarna af skogarna till buds, det låge så godt som i sakens natur att, såsom vid flere tillfällen inom Riksdagen uttalats, taga steget fullt ut till inrättande af en skogshögskola. En sådan tanke tyckes också hafva varit den ledande vid upprättandet af förevarande förslag. Enligt statsrådsprotokollet säger sig nämligen departementschefen hafva kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande viktiga undervisningsfråga bör så ordnas, att den motsvarar krafven på en verklig *skogshögskola,* mot hvilken benämning departementschefen ansåge namnet skogsinstitut lämpligen böra utbytas. Emellertid synes det utskottet, som om den högre skogsundervisning, hvilken enligt det förevarande förslaget nu skulle åvägabringas och som i det stora hela egentligen ej torde innebära annan förändring beträffande den nuvarande skogsmannautbildningen än att densamma till tiden och måhända äfven i andra afseenden något inskränkts, icke kan anses fylla måttet å verklig högskoleundervisning utan fastmer är att betrakta såsom ett öfvergångsstadium till en framtida högskola. Vid sådant förhållande synes utskottet den ifrågasatta förändringen af ifrågavarande undervisningsanstalts benämning böra anstå, intill dess den där meddelade undervisningen kan fullt uppbära benämningen högskola. Att så må utan dröjsmål ske, synes emellertid utskottet vara af den vikt, att de åtgärder, som äro ägnade att främja detta mål, böra omedelbart vidtagas. Sålunda bör, då lärarkrafternas kvalitativa beskaffenhet väl i det stora hela är af- *Utskottet.*

görande för undervisningens ståndpunkt, och det således är af synnerlig vikt, att ifrågavarande läroanstalt må blifva i tillfälle att snarast möjligt förvärfva och vid sig binda verkligt framstående forskare på de vetenskapens områden, som närmast beröra forstväsendet, anstaltens lärare omedelbart beredas universitetslärares ställning såväl till namn som villkor, med skyldighet gifvetvis att då också meddela, utom undervisningen vid de fastställda utbildningskurserna, verklig högskoleundervisning i den mån studerande anmäla sig till erhållande af sådan. Och vidare bör anstaltens byggnadsbehof redan nu tillgodoses i den omfattning, att lokalförhållanden icke må i någon mån hämma dess spontana utveckling till verklig högskola.

Beträffande själfva anordnandet af den högre skogsundervisningen har i det föreliggande förslaget bibehållits den nuvarande anordningen vid skogsinstitutet med en lägre och en högre kurs, för utbildande af skogstjänstemän af olika kompetens. Att båda dessa kurser äro af behofvet, vill utskottet för sin del visserligen icke bestrida; men att, såsom med förslaget afsetts, definitivt förlägga dem båda till den högre skogsundervisningsanstalten, har icke tilltalat utskottet. Ty i en organisation, som afser den högre undervisningen på området, passar gifvetvis den lägre kursen icke in, utan torde denna kurs egentligen höra hemma såsom slutkurs vid ett skogsläroverk eller dylik lägre skogsundervisningsanstalt. Då emellertid den högre skogsundervisningen ej torde kunna antagas hinna under de närmaste åren mera fullständigt tillägna sig högskolas karaktär och former, samt de därför afsedda byggnaderna — om desamma komma till utförande i af utskottet ofvan angifven omfattning — tills vidare torde kunna utan olägenhet för den öfriga undervisningen räcka äfven för den lägre kursen, har utskottet ej något att erinra däremot, att denna kurs må tills vidare, såsom hittills, inordnas i den högre skogsundervisningen.

I afseende å undervisningens anordnande har utskottet ännu en anmärkning att framställa mot det föreliggande förslaget, nämligen med anledning däraf, att enligt detsamma den nuvarande till Ombergs och Klotens skogsskolor förlagda, inträdet vid skogsinstitutet förberedande undervisningen utbytts mot en till fem och en half månader förkortad förberedande kurs. Detta förslag — anför herr Fahlén i sin förenämnda motion — syntes honom icke kunna undgå att väcka allvarliga betänkligheter. Ett förkortande af utbildningstiden för våra skogsmän, hvilket detta förslag bl. a. innebure, syntes motionären icke ägnadt att föra oss från den, som de sakkunnige själfva yttrat, »otillfredsställande ståndpunkt, på hvilken den högre skogsundervisningen ända fram till våra

dagar stått och delvis står». Motionären kunde härvid fullständigt hänföra sig till det uttalande, departementschefen gjort beträffande det af de sakkunnige föreslagna skogsläroverket, nämligen: »Förslaget innebär en minskning i tiden för utbildningen, hvilket otvifvelaktigt är liktydigt med en försämring — —». Äfven i annat hänseende syntes befogade erinringar kunna göras mot ifrågavarande anordning; och har motionären därvid åberopat hvad i sådant hänseende anförts af föreståndarne för Ombergs, Klotens, Hunnebergs och Kolleberga skogsskolor, af reservanter i domänstyrelsen, äfvensom af löneregleringskommittén.

Utskottet för sin del kan ej annat än dela motionärens uppfattning, ty ett eftergifvande af den förberedande och grundläggande skogsundervisningen torde icke vara förenligt med de höga anspråk, som enligt utskottets förmenande böra i vårt skogsrika land ställas å den högre undervisningen på området. Och synes en längre förberedande kurs erforderlig jämväl från den synpunkten, att till denna kurs lämpligen borde förläggas en hel del af de praktiska öfningar, som i förslaget förlagts till den högre undervisningen, och hvilka måste blifva betydligt mera tidsödande, om de ingå i en till en läroanstalt i hufvudstaden förlagd kurs, än om de hänvisats till en i någon lämplig skogstrakt belägen skogsläroanstalt. Slutligen vill utskottet beträffande den förberedande kursen hafva uttaladt, att antalet elever, som vid densamma skulle emottagas, måtte sättas, visserligen — för möjliggörande i någon mån af urval vid antagande af elever vid den högre undervisningsanstalten — större än antalet af dem, som kunna vinna inträde vid nämnda undervisningsanstalt, men dock väsentligt mindre än hvad i det föreliggande förslaget afsetts, på det att ej alltför många måtte behöfva offra tid på genomgåendet af den förberedande kursen utan annat gagn än den utbildning, som kursen i och för sig kan bibringa.

I öfrigt har utskottet icke något att erinra emot de i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunderna för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen. Utskottet kan således ej biträda herrar Barthelsons, Ekerots, Tamms och Lindhagens i ämnet väckta motioner. Beträffande särskildt förslaget om inrättande af en professur i skogszoologi inser utskottet visserligen till fullo det stora gagn för skogsvården, som en sådan lärostol kunde medföra. Men då, enligt utskottets åsikt, professuren lämpligare borde förläggas till statens skogsförsöksanstalt än till skogsundervisningen, synes förslaget ej böra upptagas i detta sammanhang. Och vidkommande slutligen de af herrar Tamm, Ekerot och Lindhagen åstundade framställningarna till Kungl. Maj:t så synes desamma icke vara af verkligt behof påkallade, vid

det förhållande, att den för all annan skogsundervisning grundläggande undervisningen om skogens och skogshushållningens betydelse ej torde kunna tillfredsställande meddelas utan en i sin ordning för denna undervisning grundläggande öfversikt af läran om samhällsekonomien, därvid gifvetvis »hänsyn till människorna» ej kan förbigås.

Förutom beträffande den högre skogsundervisningsanstaltens benämning har utskottet således icke kunnat biträda det föreliggande förslaget i följande, de allmänna grunderna för förändrad organisation af samma undervisning vidkommande afseenden, nämligen dels beträffande den lägre kursen, hvilken utskottet önskar endast provisoriskt inordnad i den högre skogsundervisningen, och dels beträffande den förberedande kursen, hvilken utskottet anser böra bibehållas vid sin nuvarande omfattning och förläggas till någon fristående lägre skogsundervisningsanstalt.

Beträffande den af departementschefen tillstyrkta staten för den tilltänkta skogshögskolan har utskottet, på frågans nuvarande stadium, icke annan erinran att göra, än att staten torde böra undergå de jämkningar, som kunna finnas erforderliga på grund af ofvan ifrågasatta ändring beträffande den föreslagna förberedande kursen. Och vill utskottet dessutom i detta sammanhang uttala att, då anstaltens lärare gifvetvis till en början — innan den verkliga högskoleundervisningen vunnit vidare omfattning och således undervisningen i stort sedt är inskränkt till de fastställda kurserna — äro jämförelsevis mindre betungade af sin undervisningsskyldighet, vid lärarbefattnings tillsättande måtte stadgas skyldighet för befattningens innehafvare att, utan att väcka anspråk på ytterligare ersättning, underkasta sig den ökade undervisningsskyldighet och den förändrade organisation af undervisningen, som vid läroanstaltens utveckling till högskola må kunna komma i fråga.

Hvad slutligen angår de föreslagna byggnadsarbetena så torde, därest Riksdagen delar utskottets uppfattning i fråga om den förberedande kursen, medel för utförande af byggnadsarbetena vid Malingsbo icke behöfva anvisas. Vidkommande de för själfva den högre skogsundervisningsanstalten afsedda byggnaderna, har utskottet funnit den föreslagna platsen för desamma tilltalande. Likaså har utskottet funnit lämpligt att, såsom ock föreslagits, förlägga byggnaderna för den högre skogsundervisningen och statens skogsförsöksanstalt till samma plats. Beträffande själfva nybyggnaderna för undervisningsanstalten har ut-

skottet, som ej tilltrott sig att ingå på någon detaljgranskning däraf, ej något att däremot erinra. Ej heller har utskottet något emot det föreslagna sättet för byggnadsmedlens anskaffande eller i öfrigt något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer alltså,

I. att Riksdagen må, med godkännande af i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunder för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen med ofvan angifna jämkningar däri,

a) medgifva, att för uppförande af nya byggnader för en högre skogsundervisningsanstalt samt för statens skogsförsöksanstalt äfvensom anläggande af erforderlig undervisningspark samt försöksfält m. m., må under villkor, som Kungl. Maj:t närmare bestämmer, tagas i anspråk visst i samma protokoll angifvet område innehållande 53,356 kvadratmeter af södra delen utaf lägenheten Frescati å Norra Djurgården;

b) anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa 693,900 kronor för uppförande å berörda område af byggnader för skogsundervisningsanstalten med därtill hörande yttre anläggningar;

c) föreskrifva, att ofvannämnda belopp, 693,900 kronor, må af Kungl. Maj:t i mån af behof af tillgängliga medel förskotteras för att sedermera ersättas af de medel, som inflyta genom försäljning af de uti Riksdagens skrifvelse nr 159 år 1905 omförmälda områden, i den mån dessa medel icke skola enligt berörda skrifvelse för annat ändamål disponeras;

II. att herr Fahléns motion må få anses besvarad genom hvad ofvan anförts;

III. att herr Barthelsons motion och herr Ekerots motion nr 275 likaledes må få anses besvarade genom hvad ofvan anförts;

IV. att herr Tamms motion och herr Ekerots motion nr 276 ej må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd; samt

V. att likaledes herr Lindhagens motion icke må föranleda någon vidare åtgärd af Riksdagen.

Stockholm den 11 maj 1912.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet hafva närvarit: från *Första* kammaren: A. T. Odelberg, G. L. De Geer, G. Tamm, A. H. Fahlén, E. A. Lindblad, A. Pers. A. H:son Wachtmeister, C. G. Barthelson; från *Andra* kammaren: D. Persson i Tällberg, P. O. Lundell, P. Hellström, O. Nilsson i Tånga, P. N:son Bosson, C. L. Olausson, V. A:son Ekerot, P. Tysk.

Reservationer:

af *D. Persson* i Tällberg, *P. N:son Bosson* och *C. L. Olausson,* hvilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Såsom i det ifrågavarande proposition bilagda statsrådsprotokollet flerstädes framhålles, kan den nuvarande till skogsinstitutet förlagda högre skogsundervisningen icke betecknas såsom tillfredsställande, hvilket i väsentlig mån torde bero på den otrygga ställning, institutets nu på extra stat uppförda lärarpersonal innehar och de däraf följande förhållandevis täta ombytena af lärarbefattningarnas innehafvare äfvensom de otillfredsställande lokaler, hvaröfver anstalten för närvarande förfogar. En reformering af den högre skogsundervisningen är således otvifvelaktigt af behofvet påkallad; och har det synts utskottet, som om därvid, med hänsyn till skogarnas stora betydelse för vårt land i ekonomiskt och andra afseenden och den däremot svarande vikten, att den yppersta utbildning å ifrågavarande område, som kan åstadkommas, må stå de blifvande vårdarna af skogarna till buds, det låge så godt som i sakens natur att, såsom vid flera tillfällen inom Riksdagen uttalats, taga steget fullt ut till inrättande af en skogshögskola. En sådan tanke har också varit den ledande vid upprättande af förevarande förslag. Enligt statsrådsprotokollet säger sig nämligen departementschefen hafva kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande viktiga undervisningsfråga bör så ordnas, att den motsvarar krafven på en verklig *skogshögskola,* mot hvilken benämning departementschefen ansåge namnet skogsinstitut lämpligen böra utbytas.

Utskottet, som till fullo delar denna departementschefens uppfattning, anser sålunda att den nya läroanstalten lämpligen bör benämnas *skogshögskola.*

Då vidare lärarekrafternas kvalitativa beskaffenhet väl i det stora hela är afgörande för undervisningens ståndpunkt, och det således är af synnerlig vikt, att ifrågavarande läroanstalt må blifva i tillfälle att snarast möjligt förvärfva och vid sig binda verkligt framstående forskare på de vetenskapens områden, som närmast beröra forstväsendet, böra

anstaltens lärare omedelbart beredas universitetslärares ställning såväl till namn som aflöning och öfriga villkor, med skyldighet gifvetvis att då också meddela, utom undervisningen vid de fastställda utbildningskurserna, verklig högskoleundervisning i den mån studerande anmäla sig till erhållande af sådan. Och vidare bör anstaltens byggnadsbehof redan nu tillgodoses i den omfattning, att lokalförhållandena icke må i någon mån hämma dess utveckling till verklig högskola.

Beträffande själfva anordnandet af den högre skogsundervisningen har i det föreliggande förslaget bibehållits den nuvarande anordningen vid skogsinstitutet med en lägre och en högre kurs för utbildande af skogstjänstemän af olika kompetens. Att båda dessa kurser äro af behofvet påkallade finner utskottet uppenbart.

Utskottet, som icke har något att erinra emot de i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunderna för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen, kan således ej biträda herrar Barthelsons, Ekerots, Tamms, Lindhagens och Fahléns i ämnet väckta motioner. Beträffande särskildt förslaget om inrättande af en professur i skogszoologi inser utskottet visserligen till fullo det stora gagn för skogsvården, som en sådan lärostol kunde medföra. Men då, enligt utskottets åsikt, professuren lämpligare borde förläggas till statens skogsförsöksanstalt än till skogsundervisningen, synes förslaget ej böra upptagas i detta sammanhang. Och vidkommande de af herrar Tamm, Ekerot och Lindhagen åstundade framställningarna till Kungl. Maj:t, så torde desamma icke vara af något verkligt behof påkallade, vid det förhållande, att den för all annan skogsundervisning grundläggande undervisningen om skogens och skogshushållningens betydelse ej torde kunna tillfredsställande meddelas utan en i sin ordning för denna undervisning grundläggande öfversikt af läran om samhällsekonomien, därvid gifvetvis »hänsyn till människorna» ej kan förbigås.

I sin förberörda motion har herr Fahlén hemställt, bland annat, att den föreslagna särskilda förberedande kursen skulle förläggas till de nu förberedande skogsskolorna vid Omberg och Kloten eller till den ena af dem. Såsom hufvudskäl därtill anför motionären, att den af Kungl. Maj:t föreslagna förberedande kursen, omfattande endast fem och en half månader för inträde vid skogshögskolan vore allt för kort och att man följaktligen icke skulle nå det mål, som med en skogshögskola åsyftades.

Ehuru utskottet är fullt enigt med motionären därom, att den grundsats är riktig, som motionären anför ur de sakkunnigas utlåtande, nämligen, att den högre skogsundervisningen bör ordnas så, att den för

oss från den otillfredsställande ståndpunkt, på hvilken denna undervisning ända fram till våra dagar stått och delvis ännu står, är dock utskottet icke öfvertygadt därom, att motionärens förslag kan vara att föredraga framför den lösning de sakkunniga i detta afseende föreslagit och som funnit Kungl. Maj:ts gillande. Ett bifall till motionärens förslag skulle vidare i ej ringa grad ingripa störande i den föreslagna organisationen och leda till konsekvenser, hvars räckvidd utskottet icke tilltror sig att bedöma. Härtill kommer, att den förberedande kursens förläggande till Omberg eller Kloten skulle blifva förenadt med afsevärda byggnadskostnader för uppförandet och anordnandet af lärosalar och lärarebostäder m. m.

Utskottet vill emellertid icke förneka att den till den förberedande kursen anslagna tiden af fem och en half månader kan synas väl kort, hvarför utskottet anser det böra tagas under öfvervägande huruvida icke densamma utan rubbning af förslaget i öfrigt lämpligen borde i någon mån utsträckas.

Beträffande det i Kungl. Maj:ts proposition framlagda förslaget till stat har utskottet intet att erinra.

Vidkommande slutligen de föreslagna byggnadsarbetena har utskottet funnit den för byggnaderna i Stockholm föreslagna platsen väl vald. Likaså har utskottet funnit det lämpligt att såsom ock föreslagits förlägga byggnaderna för den högre skogsundervisningen och skogsförsöksanstalten till samma plats.

Beträffande själfva byggnaderna i Stockholm har utskottet, som ej tilltrott sig att ingå på någon detaljgranskning däraf, ej något att däremot erinra.

Då vidare de byggnadsarbeten, som föreslagits vid Malingsbo, synas erforderliga för ett lyckligt ordnande af den förberedande praktiska undervisningen, äfven om med hänsyn till utskottets härom uttalade mening någon ändring i densammas tilltänkta läggning skulle finnas lämplig, biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag äfven i denna byggnadsfråga. Ej heller har utskottet något emot det föreslagna sättet för byggnadsmedlens anskaffande eller i öfrigt något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer alltså,

I. att Riksdagen må, med godkännande af i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunder för

förändrad organisation af den högre skogsundervisningen

a) medgifva, att för uppförande af nya byggnader för en högre skogsundervisningsanstalt samt för statens skogsförsöksanstalt äfvensom anläggande af erforderlig undervisningspark samt försöksfält m. m., må under villkor, som Kungl. Maj:t närmare bestämmer, tagas i anspråk visst i samma protokoll angifvet område innehållande 53,356 kvadratmeter af södra delen utaf lägenheten Frescati å Norra Djurgården;

b) anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa dels 693,900 kronor för uppförande å berörda område af byggnader för skogsundervisningsanstalten med därtill hörande yttre anläggningar, och dels 34,800 kronor för utförande af vissa byggnadsarbeten vid Malingsbo;

c) föreskrifva, att ofvannämnda belopp 728,700 kronor må af Kungl. Maj:t i mån af behof af tillgängliga medel förskotteras för att sedermera ersättas af de medel, som inflyta genom försäljning af de uti Riksdagens skrifvelse nr 159 år 1905 omförmälda områden, i den mån dessa medel icke skola enligt berörda skrifvelse för annat ändamål disponeras;

II. att herr Fahléns motion icke må föranleda någon Riksdagens vidare åtgärd;

III. att ej heller herr Barthelsons motion och herr Ekerots motion nr 275 må föranleda någon vidare åtgärd från Riksdagen;

IV. att icke heller herr Tamms motion och herr Ekerots motion nr 276 må föranleda till någon Riksdagens vidare åtgärd; samt

V. att likaledes herr Lindhagens motion icke må föranleda någon vidare åtgärd af Riksdagen;»

af *G. L. De Geer* och *C. G. Barthelson*, hvilka i hufvudsak instämt i D. Perssons i Tällberg m. fl. reservation;

af *A. T. Odelberg,* som anfört:

»Som af föreliggande betänkande framgår, har utskottet hvarken kunnat godkänna de i den kungl. propositionen föreslagna grunderna för ordnandet af den högre skogsundervisningen ej heller kunnat förena sig om något gemensamt uttalande i frågan. Den ledning för bedömandet af den svårlösta och viktiga organisationsfrågan, som Riksdagens ledamöter kunna hämta af utskottsbetänkandet, är således ganska ringa, och ett ingående studium af den mycket omfattande kungl. propositionen torde därföre blifva af nöden; men jag betviflar högeligen att, med det nu rådande forserade riksdagsarbetet, tid därtill finnes. Under sådana förhållanden synes mig försiktigheten och klokheten bjuda att ej nu fastslå skogsläroverkets organisation utan låta därmed anstå till ett kommande år, helst ett sådant förfaringssätt ej behöfver hafva till följd en framflyttning af tidpunkten för läroverkets trädande i verksamhet. Beträffande plats för läroverkets förläggning och rörande de medel, som kräfvas för uppförande af byggnader, hafva meningsskiljaktigheter ej varit rådande inom utskottet. Om således beslut härom af årets Riksdag fattas, kan organisationsfrågan utan olägenhet uppskjutas till ett kommande år, då byggnaderna ej torde kunna tagas i anspråk förr än tidigast hösten 1915. Ett beslut i den af mig föreslagna riktningen skulle äfven hafva till följd afslag å samtliga i ämnet väckta motionerna.

Jag hemställer alltså,

I. att Riksdagen må, med afslag å i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunder för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen,

a)
b)
c)
II
III
IV
V
} lika med utskottets förslag.

;»

af *G. Tamm* och *V. A:son Ekerot,* hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Såsom i det ifrågavarande proposition bilagda statsrådsprotokollet flerestädes framhålles, kan den nuvarande till skogsinstitutet förlagda

högre skogsundervisningen icke betecknas såsom tillfredsställande, hvilket i väsentlig mån torde bero på den otrygga ställning, institutets nu på extra stat uppförda lärarpersonal innehar och de däraf följande förhållandevis täta ombytena af lärarbefattningarnas innehafvare äfvensom de otillfredsställande lokaler, hvaröfver anstalten för närvarande förfogar. En reformering af den högre skogsundervisningen är således otvifvelaktigt af behofvet påkallad; och har det synts utskottet, som om därvid, med hänsyn till skogarnas stora betydelse för vårt land i ekonomiskt och andra afseenden och den däremot svarande vikten, att den yppersta utbildning å ifrågavarande område, som kan åstadkommas, må stå de blifvande vårdarna af skogarna till buds, det låge så godt som i sakens natur att, såsom vid flere tillfällen inom Riksdagen uttalats, taga steget fullt ut till inrättande af en skogshögskola. En sådan tanke har också varit den ledande vid upprättande af förevarande förslag. Enligt statsrådsprotokollet säger sig nämligen departementschefen hafva kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande viktiga undervisningsfråga bör så ordnas, att den motsvarar krafven på en verklig *skogshögskola*, mot hvilken benämning departementschefen ansåge namnet skogsinstitut lämpligen böra utbytas. Emellertid synes det utskottet, som om den skogsundervisning, hvilken enligt det förevarande förslaget nu skulle åvägabringas och som i det stora hela egentligen ej torde innebära annan förändring beträffande den nuvarande skogsmannautbildningen än att densamma till tiden och måhända äfven i andra afseenden något inskränkts, icke i alla afseenden kan anses fylla måttet å verklig högskoleundervisning utan fastmer är att betrakta såsom ett öfvergångsstadium till en framtida högskola. Att öfvergångsperioden härvid måtte blifva så kortvarig som möjligt, synes emellertid utskottet vara af den vikt, att de åtgärder, som äro ägnade att främja detta mål, böra omedelbart vidtagas. Sålunda bör, då lärarkrafternas kvalitativa beskaffenhet väl i det stora hela är afgörande för undervisningens ståndpunkt, och det således är af synnerlig vikt, att ifrågavarande läroanstalt må blifva i tillfälle att snarast möjligt förvärfva och vid sig binda verkligt framstående forskare på de vetenskapens områden, som närmast beröra forstväsendet, anstaltens lärare omedelbart beredas universitetslärares ställning såväl till namn som villkor, med skyldighet gifvetvis att då också meddela, utom undervisningen vid de fastställda utbildningskurserna, verklig högskoleundervisning i den mån studerande anmäla sig till erhållande af sådan. Och vidare bör anstaltens byggnadsbehof redan nu tillgodoses i den omfattning, att lokalförhållanden icke må i någon mån hämma dess utveckling till verklig högskola.

Beträffande själfva anordnandet af den högre skogsundervisningen har i det föreliggande förslaget bibehållits den nuvarande anordningen vid skogsinstitutet med tvenne kurser, en lägre och en högre för utbildande af skogstjänstemän af olika kompetens.

Att Kungl. Maj:t härvid, med frångående af de sakkunniges förslag om inrättande af ett fristående skogsläroverk, låtit sig ledas af de skäl för bibehållande af en allmän kurs som häfdats af främst svenska forstmästareförbundet synes utskottet vara ett i alla afseenden lyckligt grepp. Ett sammanförande af båda kurserna till samma plats påkallas nämligen af flera skäl, och dessa icke allenast besparingshänsyn. Emellertid har det organiska sambandet mellan dessa båda vid samma läroanstalt pågående kurser kommit att blifva allt för lösligt, ett förhållande som särskildt kommer till synes, då fråga blir om inträdesfordringarne till den högre kursen.

Då 1904 års skolreform genomfördes, var det väl knappast något område, där densamma kunde finna en naturligare tillämpning än inom den praktiske skogsmannens yrke. Här om någonsin borde väl för en hvar, som härför ägde förutsättningar, öppna sig möjligheten att från bottenskolan arbeta sig upp steg för steg till den högsta utbildningen, så att denna icke uteslutande förbehölles den som varit i tillfälle att aflägga studentexamen. Denna tanke har äfven upptagits af domänstyrelsen, och föredragande departementschefen har också häråt gifvit ett kraftigt uttryck då han (sid. 121—122) säger:

»I detta sammanhang torde jag lämpligen beröra en fråga, som ur social synpunkt är af viktig principiell natur, nämligen möjligheten af tillträde för skogsskolornas elever till den högre undervisningen. Härvid menar jag med den högre undervisningen såväl skogshögskolans lägre som högre kurs, hvarigenom hela spörsmålets innebörd blir: öfvergång från skogsskola till lägre kurs, och från denna till högre kurs, eller enbart det första eller andra trappsteget.

— —

För mig ligger det något mycket tilltalande i denna tanke att bereda möjlighet äfven för skogsskolans elever att kunna nå ända upp till skogshögskolans högre kurs. Genom inrättandet af de kommunala mellanskolorna torde också, åtminstone i vissa fall, väg vara visad för reformer i denna riktning. Att vissa svårigheter finnas är påtagligt; men det är min bestämda afsikt att vid den utredning, som bör föregå utarbetandet af det slutliga förslaget till stadgar för den föreslagna skogshögskolan, allvarligt rikta uppmärksamheten på dessa svårigheters

öfvervinnande. Och det är min öfvertygelse att de också kunna öfvervinnas.»

Detta uttalande synes utskottet vara af den betydelse, att utskottet bestämdt förutsätter, att vid det slutliga utarbetandet af stadgar för skogsundervisningen däri uttalade principer komma till utförande, så att öfvergång från skogsskola till lägre kurs och från denna till högre kurs blir, efter nödiga befunna kompletteringsprof, möjlig för de elever som befunnits för en vidare utbildning i yrket innehafva särskilda förutsättningar.

I anseende å undervisningens anordnande har utskottet emellertid en bestämd anmärkning att framställa mot det föreliggande förslaget, nämligen med anledning däraf, att enligt detsamma den nuvarande till Ombergs och Klotens skogsskolor förlagda, inträdet vid skogsinstitutet förberedande undervisningen utbytts mot en till fem och en half månad förkortad förberedande kurs. Detta förslag — anför herr Fahlén i sin förenämnda motion — syntes icke kunna undgå att väcka allvarliga betänkligheter. Ett förkortande af utbildningstiden för våra skogsmän, hvilket detta förslag bland annat innebure, syntes motionären icke ägnadt att föra oss från den, som de sakkunnige själfva yttrat, »otillfredsställande ståndpunkt, på hvilken den högre skogsundervisningen ända fram till våra dagar stått och delvis står». Motionären kunde härvid fullständigt hänföra sig till det uttalande, departementschefen gjort beträffande det af de sakkunnige föreslagna skogsläroverket, nämligen: »Förslaget innebär en minskning i tiden för utbilningen, hvilket otvifvelaktigt är liktydigt med en försämring — —». Afven i annat hänseende syntes befogade erinringar kunna göras mot ifrågavarande anordning; och har motionären därvid åberopat hvad i sådant hänseende anförts af föreståndarne för Ombergs, Klotens, Hunnebergs och Kolleberga skogsskolor, af reservanter i domänstyrelsen, äfvensom af löneregleringskommittén.

Utskottet för sin del kan ej annat än dela motionärens uppfattning, ty ett eftergifvande af den förberedande och grundläggande skogsundervisningen torde icke vara förenligt med de högre anspråk, som enligt utskottets förmenande böra i vårt skogsrika land ställas å den högre undervisningen på området. Och synes en längre förberedande kurs erforderlig jämväl från den synpunkten, att till denna kurs lämpligen borde förläggas en hel del af de praktiska öfningar, som i förslaget förlagts till den högre undervisningen, och hvilka måste blifva betydligt mera tidsödande, om de ingå i en till en läroanstalt i hufvudstaden förlagd kurs, än om de hänvisats till en i någon lämplig skogstrakt belägen skogsläroanstalt, såsom exempelvis Klotens skogsskola. I sammanhang härmed anser sig utskottet böra uttala vissa betänklig-

heter beträffande antalet elever vid den förberedande kursen. Detta bör utan risk kunna begränsas till ett 30-tal, på det att icke alltför många kompetenta sådana skola förvägras inträde i den högre kursen. Därtill kommer såsom förut framhållits, att elever från den lägre kursen, hvilka innehafva särskilda förutsättningar, böra beredas möjlighet att inträda i den högre kursen, hvarigenom antalet elevplatser, som komma att stå öppna för dem som genomgå den förberedande kursen, kan komma att nedgå under 25.

I öfrigt har utskottet icke något att erinra emot de i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunderna för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen. Utskottet kan således ej i allo biträda herrar Barthelsons och Ekerots i ämnet väckta likalydande motioner om inrättande af en professur i skogszoologi. Beträffande detta förslag inser utskottet visserligen till fullo det stora gagn för skogsvården som en dylik lärostol kunde medföra. Men då det enligt utskottets åsikt torde vara lämpligare anställa kompetent person vid statens skogsförsöksanstalt med undervisningsskyldighet vid skogshögskolan, synes förslaget ej böra upptagas i detta sammanhang. Vidkommande slutligen de af herrar Tamm och Ekerot föreslagna framställningarne till Kungl. Maj:t, så finner utskottet det visserligen icke påkalladt att för undervisning i nationalekonomi upprätta en särskild lärostol vid skogshögskolan, förr än möjligen i samband med det slutliga ordnandet af den högre landtbruksundervisningen, men att dock åt detta viktiga och grundläggande ämne bör ägnas större uppmärksamhet vid det slutliga ordnandet af undervisningsplanen än hvad som skett i nu föreliggande förslag, och lärer därigenom äfven den »hänsyn till människorna» som herr Lindhagen i sin motion särskildt påkallar, gifvetvis komma till sin rätt.

Beträffande den af departementschefen tillstyrkta staten för den tilltänkta skogshögskolan har utskottet, på frågans nuvarande stadium, icke annan erinran att göra, än att staten torde böra undergå de jämkningar, som kunna finnas erforderliga på grund af ofvan ifrågasatta ändring beträffande den föreslagna förberedande kursen. Och vill utskottet dessutom i detta sammanhang uttala att, då anstaltens lärare gifvetvis till en början — innan den verkliga högskoleundervisningen vunnit vidare omfattning, och således undervisningen i stort sedt är inskränkt till de fastställda kurserna — äro jämförelsevis mindre betungade af sin undervisningsskyldighet, vid lärarbefattnings tillsättande måtte stadgas skyldighet för befattningens innehafvare att, utan att väcka anspråk på ytterligare ersättning, underkasta sig den ökade under-

visningsskyldighet och den förändrade organisation af undervisningen, som vid läroanstaltens fortgående utveckling må kunna komma i fråga.

Hvad slutligen angår de föreslagna byggnadsarbetena så torde, därest Riksdagen delar utskottets uppfattning i fråga om den förberedande kursen, medel för utförande af byggnadsarbetena vid Malingsbo icke behöfva anvisas. Vidkommande de för själfva skogshögskolan afsedda byggnaderna, har utskottet funnit den föreslagna platsen för desamma tilltalande. Likaså har utskottet funnit lämpligt att, såsom ock föreslagits, förlägga byggnaderna för den högre skogsundervisningen och statens skogsförsöksanstalt till samma plats. Beträffande själfva nybyggnaderna för högskolan har utskottet, som ej tilltrott sig att ingå på någon detaljgranskning däraf, ej något att däremot erinra. Ej heller har utskottet något emot det föreslagna sättet för byggnadsmedlens anskaffande eller i öfrigt något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet hemställer alltså,

I. att Riksdagen må, med godkännande af i statsrådsprotokollet tillstyrkta allmänna grunder för förändrad organisation af den högre skogsundervisningen med ofvan angifna jämkningar däri

a) medgifva, att för uppförande af nya byggnader för en skogshögskola samt för statens skogsförsöksanstalt äfvensom anläggande af erforderlig undervisningspark samt försöksfält m. m., må under villkor, som Kungl. Maj:t närmare bestämmer, tagas i anspråk visst i samma protokoll angifvet område innehållande 53,356 kvadratmeter af södra delen utaf lägenheten Frescati å Norra Djurgården;

b) anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa 693,900 kronor för uppförande å berörda område af byggnader för skogshögskolan med därtill hörande yttre anläggningar;

c) föreskrifva, att ofvannämnda belopp, 693,900 kronor, må af Kungl. Maj:t i mån af behof af tillgängliga medel förskotteras för att sedermera ersättas af de medel, som inflyta genom försäljning af de uti Riksdagens skrifvelse nr 159 år 1905 omförmälda om-

råden, i den mån dessa medel icke skola enligt berörda skrifvelse för annat ändamål disponeras;

II. att de af herrar Fahlén, Barthelson, Tamm, Ekerot och Lindhagen väckta motionerna må få anses besvarade genom hvad ofvan anförts;»

af *A. H. Fahlén*, som ansett, att utskottets utlåtande bort hafva följande lydelse:

»Såsom i det ifrågavarande proposition — — (= utskottet) — — meddelade undervisningen kan fullt uppbära benämningen högskola.

I afseende å undervisningens ordnande — — (= utskottet) — — ej kan förbigås.

Beträffande den af departementschefen tillstyrkta staten för den tilltänkta undervisningsanstalten har utskottet i anslutning till hvad ofvan sagts rörande densammas organisation och jämväl med hänsyn till de af departementschefen uppställda kompetensvillkoren för de blifvande lärarna velat uttala, att det synts utskottet lämpligt att för närvarande stanna vid de aflöningsbelopp, som föreslagits af löneregleringskommittén. Härjämte torde staten böra undergå de ytterligare jämkningar, som kunna finnas erforderliga på grund af ofvan ifrågasatta ändring beträffande den föreslagna förberedande kursen. Och vill utskottet dessutom i detta sammanhang etc. (= utskottet till slut);»

af *E. A. Lindblad*, som anfört:

»Löneregleringskommittén, hvars yttrande åberopas i Kungl. Maj:ts proposition (sid. 49), erinrar, att 1911 års Riksdag antagit lönestat för farmaceutiska institutet och Chalmers tekniska läroanstalt samt för professuren i arkitektur vid konsthögskolan och uttalar därvid: »Utan att i minsta mån vilja förringa den undervisning, som skulle komma att meddelas vid den ifrågasatta skogshögskolan håller kommittén före, att denna läroanstalt ej kan i betydenhet jämnställas med universiteten eller Karolinska institutet.» Namnet skogsinstitut föreslås därför att bibehållas. Detta har också blifvit utskottets förslag.

Därjämte anför utskottet (sid. 6) att »anstaltens lärare gifvetvis till en början — innan den verkliga högskoleundervisningen vunnit vidare omfattning och således undervisningen i stort sedt är inskränkt till de fastställda kurserna — äro jämförelsevis mindre betungade af sin undervisningsskyldighet».

Det kan under sådana förhållanden ingalunda vara lämpligt att nu föreslå samma aflöning som vid universiteten, utan har jag hemställt att löneregleringskommitténs förslag till lön åt professorerna måtte vinna beaktande;»

af *A. Pers,* som ansett, att utskottets motivering bort hafva följande lydelse:

»Utskottet är af den meningen att den högre skogsundervisningen i landet behöfver omorganiseras för att bättre motsvara de kraf, som ställas på densamma, och biträder i stort sedt Kungl. Maj:ts förslag härom.

I fråga om vissa detaljer i de i förslaget framställda allmänna grunderna anser utskottet emellertid att jämkningar böra ifrågakomma. Sålunda torde det komma att förflyta någon tid innan undervisningsanstalten kan helt fylla de anspråk som ställas på en högskola med en undervisning jämnställd med universitetens, ehuru det hela bör anläggas på att snart nå ett sådant mål. Detta har föranledt utskottet att förorda att anstalten åtminstone tillsvidare måtte bibehålla sitt förutvarande namn, skogsinstitutet, detta så mycket hellre som det möjligen kan komma att befinnas lämpligt att på ett eller annat sätt inordna läroanstalten i en grupp af bildningsanstalter på jordbruksområdet, då namnfrågan i sammanhang därmed kan komma att få en mera tillfredsställande lösning.

Beträffande lärarnes ställning har utskottet funnit det lämpligt att tilldela dem professors titel. Hvad åter aflöningen beträffar är det väl riktigt, att en högre lön medför att mera kvalificerade personer söka sig till platserna. Detta bör emellertid ej vara ensamt afgörande. I detta fall måste frågan ses i sammanhang med andra lönefrågor som nyligen afgjorts eller nu vänta på sin lösning. Flera grupper af ungefärligen likställda i statens tjänst anställda personer vänta nämligen på att få sina framställningar om reglering af sina aflöningar besvarade. Att nu bestämma lönen för lärarna vid denna undervisningsanstalt till likhet med universitetsanställda professorer skulle binda den fria pröfning, som bör ägnas dessa öfriga löntagares lönefråga. Utskottet har därföre velat förorda en aflöning af 6,400 kronor med ett ålderstillägg efter fem år af 600 kronor, hvarigenom slutlönen skulle uppgå till 7,000 kronor.

Kungl. Maj:t har föreslagit en fullständig omläggning af den förberedande kursen för inträde vid skogsinstitutet. I stället för att den

nu är ettårig och försiggår vid någon af skogsskolorna, skulle den nu omläggas till att hållas dels i Stockholm, dels på någon kronopark i Norrland och dels vid Malingsbo på Klotens kronopark samt taga en tid af fem och en half månad. Förslaget har i denna del en stor förtjänst däri, att det under denna förberedande kurs skulle ske utgallring bland aspiranterna, hvarigenom elevernas praktiska förutsättningar för skogsmannayrket skulle komma mera till sin rätt än som nu är förhållandet, då de teoretiska kunskapsmeriterna äga en alltför dominerande betydelse vid konkurrensen för inträdet på skogsbanan. När utskottet ändå ej kunnat biträda tanken på denna till fem och en half månader förkortade förberedande kurs, så har det ansett att äfven i en längre kurs skulle kunna ingå en anordning som utskiljde sådana aspiranter, som saknade den särskilda begåfning som är önskvärd för skogsmannen. Härvid kan utgallringsprocenten ej få bli så hög, som det ifrågasatts vid af Kungl. Maj:t föreslagna kortare kursen. Äfven en mindre utgallringsprocent torde dock verka i riktning att afhålla en del inträdessökande, som ej känna en bestämd kallelse för banan, hvarjämte det äfven torde kunna sägas, att en genomgången, praktiskt lagd årskurs vid en sådan förberedande skola har sitt värde för en yngling, äfven om han ej fortsätter med teoretiska studier vid skogsinstitutet.

Betänkligheterna mot den af Kungl. Maj:t föreslagna förberedande kursen hafva hänfört sig hufvudsakligen därtill att eleverna efter genomgåendet af densamma ej skulle äga den praktiska underbyggnad, hvarpå den teoretiska undervisningen skulle stödja sig. Denna brist befaras komma att inverka störande på gången af den öfvervägande teoretiskt lagda undervisningen. En ettårig kurs vid skola anordnad i en större kronopark kommer att ge de studerande en fast bakgrund för studiernas bedrifvande. Äfven med en årskurs som förberedelse måste dock den teoretiska undervisningen alltjämt stödja sig på iakttagelser af studieföremålet, skogen, sådan som den ter sig i naturen, hvarföre platsen för den förberedande kursen bör väljas så, att denna växelverkan mellan teoretiska studier och iakttagelser i naturen i möjligaste mån underlättas. Om utskottet sålunda ansluter sig till den af herr Fahlén i hans motion nr 97 uttryckta tankegång, så måste dock denna del af frågan böra underkastas ny utredning och pröfning. Vid denna förnyade utredning torde den stora komplex af kronoskogar, som finnes omkring Kloten och som sträcker sig inom tre olika län, böra vinna särskildt beaktande såsom ur flera synpunkter särdeles lämplig både som plats för den förberedande ettåriga kursen och som replipunkt för den fortsatta undervisningen vid institutet.

Beträffande den af departementschefen etc. (lika med utskottet);»

af *P. O. Lundell*, som instämt med A. T Odelberg;

af *P. Hellström* och *A. H:son Wachtmeister* mot vissa delar af motiveringen; samt

af *O. Nilsson* i Tånga och *P. Tysk*.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1912.